

Dood in het rusthuis

Peter Janssen
Gerontoloog

In Vlaanderen wonen 80.000 ouderen in een rusthuis. De tachtigplussers behoren tot de grootste risicogroep voor het coronavirus, met een sterftcijfer van veertien procent. Als het virus zich een weg weet te vinden naar de 800 Vlaamse rusthuizen, geeft dat in het ergste geval 11.200 doden. Een werkgroep van specialisten werkt aan concrete maatregelen om dat te voorkomen. Maar is dat realistisch? Zoeken we niet beter oplossingen voor het drama dat zich nu al voltrekt?

Het rusthuis is niet populair. Meestal verhuis je er pas naartoe als je gezondheid faalt en je volledig afhankelijk bent van zorg. Wie kan, blijft er zo lang mogelijk weg. Daardoor is de verblijfsduur gedaald tot anderhalf jaar. Of anders, cru gezegd: wie verhuist naar een rusthuis zal er sterven na gemiddeld anderhalf jaar. Of nog anders, nog cruer: elk anderhalf jaar kent een rusthuis een totale populatiewissel. Voor alle rusthuizen samen betekent dat 80.000 doden in anderhalf jaar, wat neerkomt op 156 doden per dag. In iets meer dan twee maanden geeft dat 11.200 sterfgevallen – net zoveel doden dus als er door het coronavirus dreigen te vallen in een vergelijkbare periode.

Het rusthuis is een sterfhuis geworden. We kampen nu al met een noodsituatie, ook zonder coronavirus. Dat is een realiteit die we blijkbaar maar moeilijk onder ogen willen zien. Imminent gevaar trekt veel sneller de aandacht dan sluipend onheil, zelfs als dat onheil veel ernstiger is. Bovendien zullen de maatregelen tegen dat gevaar weinig uithalen en veeleer averechts werken. Het virus kan hoogstens een beetje gestuit worden, maar niet zonder het rusthuis nog meer unheimlich te maken dan nu al het geval is. De inspiratie van de specialisten zal waarschijnlijk niet verder reiken dan afzondering en isolatiemaatregelen, een bezoekbeperking of zelfs -verbod, en nog meer ontsmetting en hygiëne. Het rusthuis zal zo steeds meer richting ziekenhuis gaan: medisch, kil, steriel, ontmoedigend, afstandelijk, verder en verder van ons bed.

De dood is onontkoombaar, maar het rusthuis niet. Wie gezond leeft, wordt ook gezond oud. Gezond verouderen vereist blijvende activiteit en zelfstandigheid. Een ouderenzorg die volop activiteit en zelfstandigheid stimuleert, kan op termijn het aantal rusthuizen drastisch afbouwen, ook in tijden van vergrijzing. Actieve, zelfredzame ouderen blijven gewoon thuis wonen. Daar zijn ze bovendien ook het best beschermd tegen virussen zoals het coronavirus of het gewone griepvirus, dat voor hen net zo bedreigend is.